

**ŠTUBŇA, Pavol: Základy simultánneho tlmočenia.
Bratislava: Univerzita Komenského, 2015. 162 s. ISBN 978-80-223-3943-8**

Eva Mesárová

Katedra romanistiky, Filozofická fakulta, Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
eva.mesarova@umb.sk

Učebnica *Základy simultánneho tlmočenia* vyplňa dlhé roky absentujúcu odbornú prácu v študijnom odbore prekladateľstva a tlmočníctva. S primeranou náročnosťou spája teoretické poznatky s praxou, takže ju môžu využiť tak adepti na povolanie tlmočník, ako aj pedagógovia vyučujúci tento predmet.

Začínajúci teoretik si pomocou uvádzaných poznatkov dokáže vybudovať teoretickú bázu pre svoju ďalšiu vedeckú prácu podľa príslušnej orientácie (neuropsychologickej, psycholingvistickej, textovolingvistickej, didaktickej a podobne), pričom si uvedomí dôležitosť metodológie. Profesionálnemu tlmočníkovi zasa publikácia poskytne cenné informácie o tom, ako sa proces simultánneho tlmočenia – v jeho dichotómnosti a s jeho stratégiami – môže zdokonaľovať. Vzhľadom na fakt, že pri tlmočení sa prelína a vzájomne ovplyvňuje viacero komunikačných úrovní, psycho-mentálnych procesov, lingvistických a metalingvistických faktorov, zakaždým nemožno vyznačiť presnú hranicu medzi procesmi a technikami simultánneho a konzekutívneho tlmočenia. Z tohto dôvodu, respektíve so zámerom poskytnúť čitateľovi čo najucelenejšiu predstavu o komplexnosti procesu tlmočenia ako takého, zasahuje text na niektorých miestach aj do oblasti konzekutívneho tlmočenia.

Učebnica sa skladá z teoretickej a praktickej časti, ktoré sú navzájom vyvážené a zakladajú sa na relevantných výsledkoch vedeckého výskumu v oblasti translatológie, pričom zohľadňujú najnovšie poznatky a požiadavky s ním spojené. Napriek skutočnosti, že jej autor sa profesijne zameriava na talianistiku, kniha je vzhľadom na svoj všeobecný charakter vhodná na výučbu simultánneho tlmočenia rôznych jazykov.

Teoretická časť prináša krátky náčrt historického vývoja tlmočníctva až po súčasnosť, ďalej objasňuje pojmový aparát zaužívaný v tejto oblasti, vysvetľuje komunikačné a kognitívne procesy, ktoré tvoria podstatu simultánneho tlmočenia, poukazuje na najnovšie zistenia v oblasti tlmočnickeho výskumu, ako aj na možnosti ich praktického využitia. Záver teoretickej časti tvoria návrhy výučbových a tréningových aktivít slúžiacich na rozvoj a upevňovanie jednotlivých tlmočnických zručností. Niektoré z nich sú určené na spoločnú prácu v skupine (pod vedením pedagóga), iné sú zamerané na individuálnu prácu a možno ich realizovať aj formou samoštúdia. Budúci tlmočníci si tak postupne môžu začať budovať návyk na samostatnú prípravu a zodpovednosť pri výkone tohto náročného povolania.

Praktická časť práce oboznamuje čitateľov s hlavnými tlmočnickými technikami a spôsobmi ich efektívneho využitia v praxi, pričom uvádzané všeobecné princípy autor vždy ilustruje konkrétnymi príkladmi a ukázkami z autentických oralizovaných textov. Osobitná pozornosť je ďalej venovaná prevencii voči frekventovaným tlmočnickým chybám a translačným stratégiám slúžiacim na zvládanie ťažkostí vyplývajúcich z prípadných externých (dikcia prednášateľa, stav technického zariadenia a iné) alebo interných nežiaducich faktorov (typ a rozsah pamäti tlmočníka, tempo reči, aktuálna fyzická, psychická kondícia a iné), ktoré proces simultánneho tlmočenia neraz sprevádzajú. Kniha reflektuje a podáva návody na prekonanie aj takých tlmočnických nástrah, akými sú tlmočenie ambivalentných konštrukcií, tlmočenie vtipov a vulgarizmov. Záver praktickej časti sa zameriava na kritériá hodnotenia tlmočnickeho výkonu a možnosti zvyšovania jeho kvality.

Publikácia odráža vysokú odbornú úroveň autora. Je prehľadne štruktúrne členená a napísaná zrozumiteľným a kultivovaným jazykom.